

Riistantutkimuksen tiedote 175:1-6. Helsinki, 15.8.2001.

Suurpetojen lukumäärä ja lisääntyminen vuonna 2000

Ilpo Kojola

Karhukannan kasvu näyttää olevan tasaantumassa. Karhun vähimmäiskanta oli vuoden 2000 lopulla 850 yksilöä. Susi runsastui vuoden 2000 aikana. Suomessa esiintyi vähintään 130-150 sutta. Pysyvästi Suomen alueella asustelevia susia oli 80-100 yksilöä. Ahmakannassa ei ollut havaittavissa runsastumista. Suomessa esiintyi vähintään 115 ahmaa, joista 30-40 % liikuskelee myös valtakunnan-rajojen ulkopuolella. Ilveskanta näyttäisi hienokseltaan runsastuneen, vähimmäiskanta oli 855 yksilöä. Erillisiä karhupentueita oli 80-90, ja niissä yhteensä 135-160 pentua Sudella havaittiin 14 pentuetta, joista vähintään 8 oli syntynyt Suomen puolella. Havaituissa pentueissa oli yhteensä 40-45 pentua. Radioseurannan kohteina olleessa kuudessa perhelaumassa oli keskimäärin 5,0 pentua. Erillisiä ilvespentueita havaittiin 120-130, ja niissä 160-190 pentua. Petojen esiintyminen keskittyi itäisen Suomen kannanhoitoalueelle, missä karhuista esiintyi 41 %, susista 77 %, ahmoista 30 ja ilveksistä 30 %. Susien osalta keskittyminen oli aiempaakin voimakkaampaa. Poronhoitoalueella eleleli karhukannastamme noin 21 %, susista 8 %, ahmoista noin 56 % ja ilveksistä 6 %. Poronhoitoalueen ilveskanta on hieman vahvistumassa. Havainnot viittaavat edelleen, viime vuosien tapaan, karhukannan tuottavuuden heikentymiseen itäisen Suomen perinteisiltä karhualueilta länteen päin siirryttäessä. Sekä pentueiden osuus havainnoista että havaittujen pentujen määrä pentueissa oli suurimmillaan itäisen Suomen kannanhoitoalueella. Ilveskannan lisääntyvyydessä ei havaittu alueellisia eroja.

Arvio suurpetojen lukumääristä vuoden 2000 lopulla ja lisääntymisestä vuonna 2000 pohjautuu enimmäkseen riistanhoitoyhdistysten petoyhdyshenkilöiden kirjaamiin havaintoihin. Paikallisesti tärkeitä aineistolähteitä ovat alue- ja reittilaskennat sekä Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen susien ja karhujen radioseuranta Kainuussa. Suurpetojen suuri liikkuvuus ja liikkuvuuden yksilölliset erot tekevät havaintoihin perustuvista arvioista subjektiivisia. Liikkuvuuden aiheuttamia arviointiongelmia on pyritty vähentämään keskittymällä pentuehavaintoihin, koska pentueet liikkuvat keskimääräistä pienemmällä alueella.

Vuonna 2000 kirjattiin yhteensä 10 107 suurpetohavaintoa, joista 4 940 koski karhua, 1 619 sutta, 3141 ilvestä ja 407 ahmaa. Havaintoja kirjattiin hieman vähemmän (- 4 %) kuin vuonna 1999. Selvimmin vähenivät ahmahavainnot (- 25 %). Myös karhu- ja ilveshavaintoja oli hieman vähemmän kuin edeltävänä vuonna (- 4 % ja - 13 %). Havaintoja sudesta saatiin sen sijaan enemmän (18 %) kuin vuonna 1999. Havaintomäärien kehitys ei liene tiiviisti sidoksissa petomäärien kehitykseen, esimerkiksi ilveshavaintojen määrään heijastunee pyyntilupien määrän vähentyminen, koska merkittävä osa ilveshavainnoista on tehty metsästyksen liittyen.

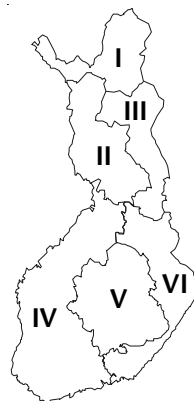
Petohavaintojen pohjalta tehdyt arviot suurpetojen vähimmäislukumääristä kannanhoitoalueittain vuonna 2000 on esitetty taulukossa 1 sekä alueelliset tiheysjakaumat 50 x 50 km:n yhtenäiskoordinaattiruuduissa kuvissa 1 ja 2.

Vakaa karhukanta

Karhukannan vähimmäisyksilömäärä oli vuoden 2000 loppupuolella 800-900 eläintä, toden-näköisimmin noin 850 karhua. Käytettävissä olevan aineiston perusteella Suomessa esiintyi 850-1 250 karhua. Karhukannan viime vuosikymmeninä tapahtunut selvä voimistuminen lienee tasaantunut, seurauksena 1990- luvun loppupuolella tapahtuneesta vuotuisten saalismäärien kasvusta.

Taulukko 1. Suurpetojen vähimmäislukumäärä kannanhoito-alueittain vuoden 2000 lopussa.

Alue	Karhu	Susi	Alma	Ives
Pohjoinen poronhoitoalue (I)	45	3	40	10
Läntinen poronhoitoalue (II)	50	1	5	20
Itäinen poronhoitoalue (III)	85	6	20	20
Läntinen Suomi (IV)	100	5	7	285
Sisä-Suomi (V)	220	15	8	230
Itäinen Suomi (VI)	350	100	35	290
Yhteensä	850	130	115	855

Karhukannasta 21 % eleli poronhoitoalueella, 12 % läntisen, 26 % Sisä-Suomen ja 41 % itäisen itäisen Suomen kannanhoitoalueella.

Suomessa tavattiin 80-90 erillistä karhupentuetta. Näissä oli yhteensä 135-160 pentua. Karhukannan pentutuotto oli voimakkainta itäisessä Suomessa. Pentuehavaintojen osuus kaikista havainnoista oli itäisen Suomen kannanhoitoalueella 8,4 % (n = 2 258), Sisä-Suomessa 7,3 % (n = 1 703), läntisessä Suomessa 5,6 % (n = 597) ja poronhoitoalueella 6,6 % (n = 259).

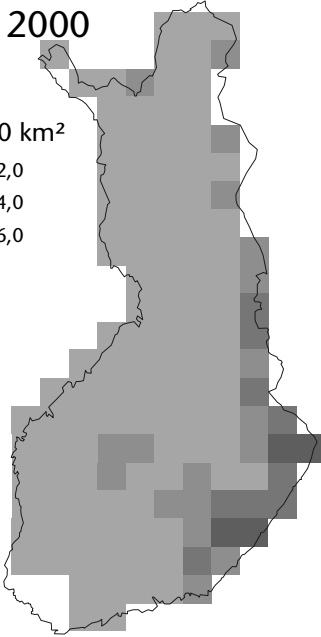
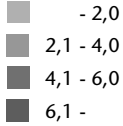
Pentuehavainnoissa pentujen lukumäärä oli korkein Kaakkois-Suomessa. Kymen riistanhoitopiirin pentuehavainnoissa oli keskimäärin 1,7 pentua pentueessa (jälkimittauksin alle vuoden ikäisiksi pennuiksi varmistetut, n = 36 pentuehavaintoa), muissa riistanhoitopiireissä tätä vähemmän.

Susi runsastui

Susi runsastui vuoden 2000 aikana. Suomessa esiintyi vuoden 2000 lopulla 130-150 sutta. Tässä luvussa ovat mukana myös sellaiset sudet joiden reviiristä osa sijaitti Venäjän puolella. Pelkästään Suomen puolella eleleviä susia oli 80-100.

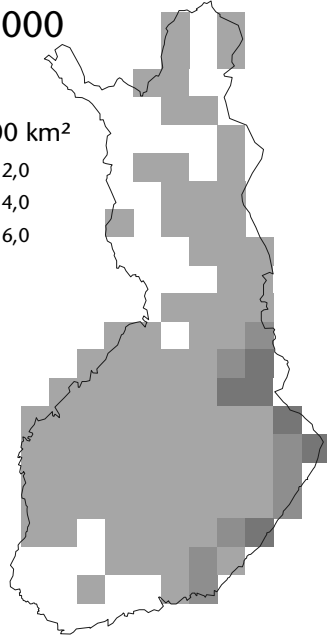
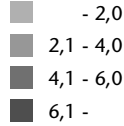
Karhu 2000

Yks./1000 km²

Susi 2000

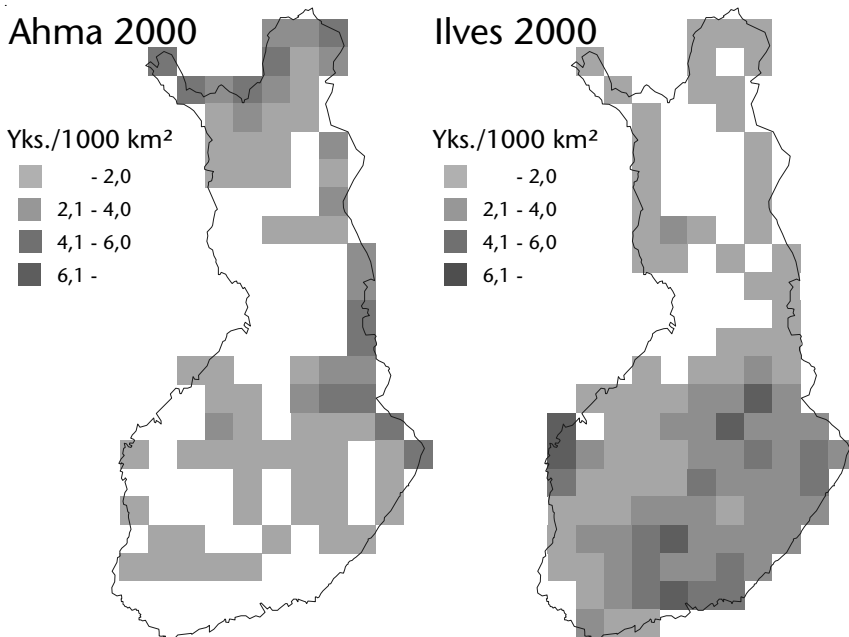
Yks./1000 km²

Kuva 1. Karhun ja suden esiintymistiheys (yksilöä / 1 000 km²) 50 x 50 km:n yhtenäiskoordinaattiruuduissa vuonna 2000.

Suomen susikantaan syntyi vuonna 2000 40-45 pentua. Pentuekoko oli Kainuussa, Ylä-Karjalassa ja Pohjois-Savossa todetuissa kuudessa pentueessa keskimäärin 5,0 pentua (vaihteluväli 2-8 pentua). Susipentueita tavattiin ainoastaan itäisen Suomen kannanhoito-alueella ja Sisä-Suomen kannanhoitoalueeseen kuuluvassa Pohjois-Savon riistanhoitopiirissä (2 pentuetta).

Susi runsastui voimakkaimmin Kainuun riistanhoitopiirissä. Kanta keskittyi aiempaa voimakkaammin itäisen Suomen kannanhoito-alueelle, missä arvioitiin esiintyneen 77 % Suomen susikannasta, 4 % enemmän kuin vuonna 1999. Susikannasta esiintyi poronhoito-alueella 8 %, läntisessä Suomessa 4 ja Sisä-Suomessa 12 %.

Kuva 2. Ahman ja ilveksen esiintymistiheys (yksilöä / 1 000 km²) 50 x 50 km:n yhtenäiskoordinaattiruuduissa vuonna 2000.

Ilveskanta hieman runsastui

Ilves runsastui hieman läntisellä poronhoitoalueella sekä läntisen ja itäisen Suomen kannanhoitoalueilla. Suomessa esiintyi vuoden 2000 lopulla 800-1 000 ilvestä, todennäköisen vähimmäismäärän ollessa 855 eläintä. Ilveskannasta esiintyi poronhoitoalueella 6 %, läntisessä Suomessa 33, Sisä-Suomessa 27 ja itäisessä Suomessa 35 %. Ilveskanta runsastui ainakin läntisellä poronhoitoalueella sekä Kainuun ja Pohjanmaan riistanhoitopiireissä. Merkkejä kannan taantumisesta vuoteen 1999 verrattuna ei havaittu missään riistanhoitopiirissä.

Pentuehavaintojen osuus kaikista ilveshavainnoista oli hieman korkeampi Sisä-Suomen 13 % (n = 971) kuin läntisen Suomen 11 % (n = 1 197) tai itäisen Suomen 10 % (n = 946) kannanhoitoalueilla.

Pentujen keskimääräinen lukumäärä pentuehavainnoissa oli suunnilleen samaa tasoa näillä alueilla: läntinen Suomi 1,6 (n = 129) Sisä-Suomi 1,6 (n = 126) ja itäinen Suomi 1,5 (n = 102). Ilveskantaan syntyi 100-120 pentuetta, joissa oli arviolta 160-190 pentua.

Ahmakannassa alueellisia muutoksia

Suomessa eleli vuoden 2000 lopulla 115-130 ahmaa, joista 30-50 % liikuskeleli myös Suomen rajojen ulkopuolella. Todennäköinen vähimmäiskanta oli 115 ahmaa. Ahmahavainnot vähentyivät läntisessä Suomessa.

Ahmojen lisääntyminen keskittyy pohjoiselle poronhoitoalueelle ja itäisen Suomen kannanhoitoalueelle. Tihein ahmakanta elelee Luoteis-Lapissa, Länsi-Inarissa sekä Kainuun ja Pohjois-Karjalan itäosissa (kuva 1).

Suurpedot runsastuneet

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos on arvioinut suurpetojen lukumääriä vuodesta 1978 lähtien. Arviointiperusteet ovat aikaa myöten jonkin verran muuttuneet, minkä takia lukumääriä koskevat arviot eivät ole säilyneet täysin vertailukelpoisina. Karhu, ahma ja ilves ovat joka tapauksessa selkeästi runsastuneet viimeksi kuluneiden runsaan kahdenkymmenen vuoden aikana (kuva 2). Susi on alkanut pesiä vakituisesti Suomessa. Arviot susien vähimmäislukumääristä ovat viime vuosina olleet selvästi pienempiä kuin 1980 -luvun alkupuolella, mikä osittain johtuu arviointiperusteiden muuttumisesta.